

ЛИЕТАВА, Й. (Научно-исследовательский институт лугов и пастбищ, Б. Быстрица): **Структура затраты временного фонда при пастбищном разведении овцематок.** Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 22, 1986 (1) : 61-69.

Пастбищное разведение дойных овец осуществляется сейчас в мелкопроизводственных формах. Рабочий день не вмещается в нормативный временной фонд. Свободное время составляет лишь 5,6 % от общего фонда времени. Для того чтобы сделать эту профессию привлекательной для молодых людей, надо повысить технический уровень труда и, следовательно, его производительность, что и позволит перевести часть рабочего времени во вне рабочее.

овцеводство; рабочее время; нерабочее время; свободное время

LIETAVA, J. (Grassland Research Institute, Banská Bystrica): *Structure of the Consumption of Time Fund during Pasturing of Dairy Ewes.* Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 22, 1986 (1) : 61-69.

At present the pasturing of dairy ewes has forms of small-scale production. The workday is different from the normative work fund. Leisure time makes only 5.6 % of the total time fund. To make this occupation more attractive to young people, it is necessary to improve the technical standard of work; this will increase labor productivity and a part of work time will be shortened and time free from work will be prolonged.

sheep rearing; work time; time free from work; leisure time

LIETAVA, J. (Forschungsinstitut für Wiesen und Weiden, Banská Bystrica): *Struktur der Nutzung des Zeitfonds bei der Weidehaltung von Milchschaften.* Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 22, 1986 (1) : 61-69.

Die gegenwärtige Weidehaltung von Milchschaften erfolgt unter Bedingungen der Kleinproduktion. Der Arbeitstag entzieht sich einem normativen Arbeitszeitfonds. Die Freizeit beträgt nur etwa 5,6 % des gesamten Zeitfonds. Um diesen Beruf für junge Leute anziehender zu machen, ist das technische Niveau der Arbeit zu erhöhen und damit auch der Arbeitsproduktivität wodurch die Arbeitszeit verkürzt werden könnte.

Schafzucht; Arbeitszeit; Freizeit

Adresa autora:

Doc. ing. Ján Lietava, CSc., Výskumný ústav lúk a pasienkov, Mládežnícka 36, 974 21 Banská Bystrica

RECENZE

K SOCIOLOGICKÝM PROBLÉMŮM ŘÍDÍCÍ PRÁCE V ZEMĚDĚLSTVÍ

A. B u r i a n : *K sociologickým problémům řídicí práce v zemědělství (I. a II. díl). Účelová publikace ministerstva zemědělství a výživy ČSR v edici Výstavnictví zemědělství a výživy. České Budějovice 1984, 229 stran*

Vědeckotechnický výrobní proces je všude, tedy i v zemědělství nejen procesem výroby samé, se svými konkrétními srovnávanými i srovnatelnými výsledky, tedy procesem pracovně organizačním, řídicím, ekonomickým, ale především sociálním. V něm živě narůstá význam lidské osobnosti jako významného aktéra i realizátora jeho plynulého průběhu na pracovišti (konkrétně v JZD nebo na státním statku) i v životě osobním, rodinném i při vytváření citlivých mezilidských vztahů. S tím je spojena zvýšená míra aktivity a angažovanosti odborné i veřejné, která u pracovníků v zemědělství narůstá.

V této vývojové situaci se zvyšuje důraz na řídicí práci v zemědělství. V těchto kvalitativně nových souvislostech i sociálních situacích se také v zemědělství

zcela zákonitě uplatňuje závažnost věd o člověku, vzrůstá význam sociologie a teorie vědeckého řízení.

Na teoretický rozbor této vývojové situace soustřeďuje autor svou tvůrčí pozornost. Jeho knižní studie je v nejednom ohledu prací průkopnickou a novátorskou. Dnes už je překonáno ještě v nedávné minulosti opakované tvrzení, že sociologie je přežitou buržoazní pavědou, která je pro vývoj socialistické společnosti zbytečná. Teoretická znalost sociologie, ale především její využití v terénu se dnes stává samozřejmostí i pro řízení našeho zemědělství.

Zemědělská praxe jasně prokázala, že sociologická orientace je zákonitým progresivním trendem celosvětovým.

V československém zemědělství je nesmírně zajímavým procesem skutečnost, že za dobu aktivního života jedné generace (od roku 1945 do přítomnosti) proběhly v něm hluboké sociální i ekonomické přeměny. Ve svém rozsahu i v kvalitativním dopadu nemají nikde ve světě svou pronikavou paralelu. Nenávratné minulosti patří v našem zemědělství ta vývojová etapa, kdy v zemědělské malovýrobě pracovalo na 1,5 mil. malých zemědělských závodů, které obhospodařovaly 4,5 mil. ha zemědělské půdy. V této vývojové situaci byla výrobní vybavenost většiny těchto drobných zemědělských hospodářství víc než skromná a probíhala za zcela zaostálých výrobních podmínek.

Socializační proces československého zemědělství (zhruba od 50. let) otvírá nebývalý prostor rozmachu nových výrobních sil. Vzniká i soubor nových ekonomických a sociálních skutečností, z nichž autorova studie zdůrazňuje především:

a) rozsáhlou mechanizaci socialistického zemědělského podniku, která uvolnila značnou část výrobních sil k rychlé industrializaci československého národního hospodářství a zajistila i potřebné předpoklady rozvoje zemědělské výroby vůbec;

b) zvýšenou produktivitu zemědělské práce, která se promítla i do příjmové hladiny pracovníků v zemědělství a podstatně zvýšila jejich životní úroveň;

c) změnu profesionální struktury v zemědělství — řada profesí v zemědělství zanikla a vznikly profese nové jako zákonitý odraz jeho nové vyspělejší techniky i technologie;

d) prohloubení odborně kvalifikačního profilu pracovníků v zemědělství a jejich specializace (roste význam školního vzdělání, stoupá podíl středoškoláků) — tento proces je zákonitý a zdaleka ne ukončený;

e) široké rozpětí nových zemědělských služeb a zemědělského průmyslu.

Jiným úsekem autorovy práce je formování pracovního profilu. Sem zahrnuje: vztah člověka k lidem, vztah k věcem a vztah k práci. Těmto úsekům věnuje autor hlubší pozornost.

Nejvýraznějším zůstává vztah k práci. Odraz této skutečnosti sleduje především v dětském světě; ten jej zajímá zásadně i hluboce. Zdroje sociální adaptace vznikají v nejtěplejším věku dítěte. Odvíjejí se od vztahu dítěte k matce i k ostatním členům rodiny. Moderní rodina je velmi často představována rodiči s málo dětmi, nejčastěji s jedním dítětem. V této situaci se dítě ocitá ve výlučném postavení, zaujímá v rodině vedoucí sociální pozici, stává se jejím prvním členem, na nějž se všechno dění v rodině soustřeďuje. To komplikuje pozdější vývoj jeho sociability.

V krátké recenzi nelze vyčerpat všechny úseky studie, je nutné se zaměřit na nejzávažnější. K nim patří určení tzv. čtyř stadií sociálního vývoje:

1. stadium je vyznačeno záchovou jedince, je to požadavek minimálních hodnot (především ošacení, jídla a bydlení). Pracovníci jsou celkem lhostejní k jiným podnětům (vyššímu odměňování jejich pracovního výkonu).

2. stadium je vyznačeno úsilím po maximalizaci příjmu („mít vše“, čeho může jedinec dosáhnout). Je to projev osobní nenasytnosti.

3. stadium má už ráz výběru — člověk v něm vyhledává a volí ty předměty (jevy), které nejlépe uspokojují jeho potřeby; potřeba „mít“ je nahrazena její nadřazenou variantou „mít se“, volit nebo vybírat takové předměty nebo jevy, které se mu zdají v životě prospěšné, a takto utvářejí jeho životní syl.

4. stadium je tzv. kulturní seberealizace, kdy člověk má k dispozici všechny možnosti pro uspokojení svého životního stylu — uvážlivě vybrané.

Značnou pozornost věnuje doc. Burian problematice hodnot — všímá si jejich dopadu především z životním způsobu zemědělské populace u nás a systematickým terénním šetřením (1973—1978) je nejen registruje, ale také soustavně analyzuje.

Studie je opatřena vhodným výběrem použité literatury (naší i světové). Je prací podnětnou, tvůrčí i aktuální. Je nejen závažná teoreticky, ale ještě významnější svým odrazem v naší životní praxi.

doc. PhDr. Mojmír Hájek, CSc.